

Глушевська А.*

ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ ТА ЄС

Про необхідність створення ЗВТ між Україною та ЄС свідчить незмінна тенденція до збільшення обсягів зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з ЄС.

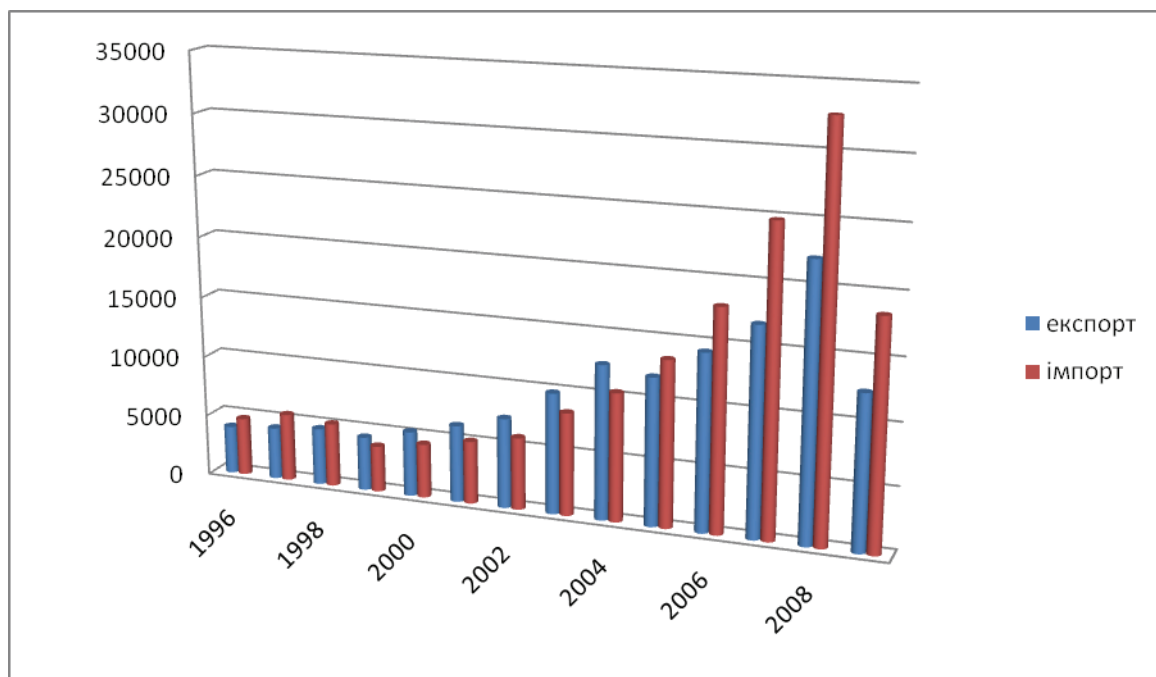

Рис. 1 Обсяги експорту та імпорту України до ЄС, млн.дол.США

Джерело: [14]

Станом на січень 2011 року відбулось зростання частки експорту товарів та послуг України до ЄС до 28,9% (у січні 2010р. цей показник становив 23,2%) за рахунок підвищення обсягів експорту до Польщі у 2,1 рази та Італії – на 93,2%, та зниження частки імпорту з країн ЄС з 24,8% у січні 2010р. до 23,4% з одночасним збільшенням обсягів імпортованих поставок від головних торговельних партнерів: Німеччини (у 2 рази) та Польщі (на 25,5%) [14].

Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС сприятиме досягненню:

- значного зменшення нетарифних обмежень у торгівлі товарами шляхом гармонізації та/або взаємного визнання оцінки відповідності технічним стандартам з ЄС;
- максимального покриття всіх секторів сферою послуг та узгодження правил регулювання внутрішнього ринку з європейськими та міжнародними стандартами;
- наближення внутрішньої політики у сфері конкуренції, корпоративного управління і регулювання внутрішнього ринку до загальноприйнятних правил європейської практики;

* магістр спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Шнирков О.І.

- створення умов для заохочення інвестицій для розбудови інфраструктури, залучення технічної допомоги [8].

Виходячи з об'єктивних обставин розвитку відносин Україна-ЄС, варто наголосити, що пріоритетним аспектом цих відносин виступає економічне співробітництво та транзит енергоресурсів. Також Україна розглядається Євросоюзом як географічно близький, кваліфікований та одночасно відносно дешевий ринок робочої сили (22,15 млн. чол. працездатного населення [3] при середній заробітній платі в 3377 грн. на місяць [9]), значний споживчий ринок (46,4 млн. чол. населення [13]). Це і потенційний ринок інвестицій та інновацій, спільних підприємств, що відкриється в результаті вступу України до СОТ, привабливий ринок землі та сільськогосподарського виробництва, транспортних комунікацій (останнє для ЄС цікаво тим, що повітряний простір Євросоюзу перевантажений). За умови прозорої приватизації та відкритих тендерів, для європейського капіталу виступає привабливим участь у розробці родовищ енергоносіїв та корисних копалин [4].

За підрахунками Українсько-Європейського дорадчого центру з питань законодавства (UEPLAC), у результаті підписання угоди про зону вільної торгівлі:

- Торговельні потоки між ЄС та Україною збільшаться вдвічі;
- Україна досягне зростання добробуту на 4-7% (за статичним моделюванням) та втричі – за довгостроковим динамічним моделюванням;
- Відкриття фінансового сектору та телекомунікаційної галузі додасть 1.5% відсотка до річного коефіцієнту зростання;
- Зменшення вартості капіталу складатиме 4-5% ВВП;
- Вдосконалені інститути та управління збільшать ВВП у довгостроковій перспективі на 20-30% [15].

Крім того, за словами Голови підкомітету Верховної Ради України з питань міжнародної економічної політики Олексія Плотникова, після підписання угоди про ЗВТ з Євросоюзом, Україна зможе додатково залучити від 10 до 16 млрд. євро інвестицій [2].

Діалог стосовно перспектив створення ЗВТ було поновлено у 2005 році під час Дев'ятого саміту Україна — ЄС, який ознаменував перехід до нового етапу економічних відносин України з Євросоюзом. Зокрема, висновки саміту засвідчили, що Україна здійснила значний прогрес у виконанні Плану дій. Європейський Союз прийняв принципове рішення щодо надання Україні статусу країни з ринковою економікою в рамках антидемпінгового законодавства ЄС. Відповідний крок з боку ЄС дав можливість уже у 2005 р. поновити діалог з Україною стосовно створення з нею зони вільної торгівлі.

Офіційне відкриття переговорного процесу про створення ЗВТ між Україною та ЄС комісаром ЄК з питань торгівлі П. Мендельсоном відбулось лише через 3 роки - 18 лютого 2008 р. Сторони зазначили, що наповнення майбутньої ЗВТ буде спрямовуватися на досягнення максимально глибокої економічної інтеграції шляхом поетапної реалізації чотирьох свобод — вільного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили [1, с. 652-655]. Закон України «Про основні засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року передбачає забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі, як принцип зовнішньої політики.

Програма реформ уряду 2010-2014 зафіксувала укладання Угоди ЗВТ+ з ЄС та інтеграцію до внутрішніх ринків ЄС як стратегічну мету для України, яка має бути досягнута завдяки відповідним реформам та наближенню національного законодавства до європейських стандартів [10].

На думку представників ЄС, створення ЗВТ має передбачати такі заходи:

- 1) повну лібералізацію торгівлі товарами, зокрема промисловою продукцією, у тому числі енергоносіями, сільськогосподарськими товарами, продуктами рибальства, їхній вільний і безперешкодний доступ на відповідні ринки;
- 2) зменшення нетарифних обмежень в Україні у торгівлі промисловими товарами шляхом гармонізації та/або взаємного визнання оцінки відповідності технічним стандартам ЄС;
- 3) зменшення нетарифних обмежень у торгівлі сільськогосподарською продукцією у межах співробітництва у сфері санітарних та фітосанітарних заходів;
- 4) значну лібералізацію ринків послуг;
- 5) забезпечення ефективного регулювання стосовно заохочення та захисту прямих іноземних інвестицій;
- 6) свободу заснування компаній;
- 7) запровадження заходів, спрямованих на поступове забезпечення вільного руху капіталу та здійснення платежів;
- 8) забезпечення прозорості та передбачуваності регулювання внутрішнього ринку України згідно з європейськими та міжнародними стандартами;
- 9) наближення внутрішньої політики України, зокрема у сфері конкуренції, корпоративного управління, захисту прав інтелектуальної власності, державних закупівель тощо, до загальноприйнятних правил міжнародної та європейської практики;
- 10) забезпечення двостороннього митного співробітництва, зокрема спрощення митних процедур та підвищення ефективності діяльності митних органів у контексті сприяння торгівлі;
- 11) запровадження ефективного механізму врегулювання суперечок [16].

В період з лютого 2008 по квітень 2011 відбулися 15 раундів переговорів, на яких було узгоджено 90% пунктів угоди про створення зони вільної торгівлі. Зокрема, В рамках 14-го саміту Україна-ЄС, який відбувся 22.11.2010 року в Брюсселі, лідери схвалили План дій щодо лібералізації візового режиму Україна – ЄС, який визначає всі технічні умови, які має виконати Україна для забезпечення прогресу в напрямку запровадження безвізового режиму як довгострокової перспективи для короткотермінових поїздок громадян України [7].

16-й раунд переговорів щодо створення Зони вільної торгівлі відбудеться в Брюсселі з 4 по 8 квітня 2011 року. Очікується, що сторони обговорять питання надання послуг, тарифні пропозиції, енергетику, митні процедури, права інтелектуальної власності, правила походження товарів, сталий розвиток [11].

Невирішеним залишається ряд проблем, пов'язаних з використанням українськими виробниками на європейських ринках певних географічних назв та наданням країнами ЄС експортних субсидій своїм виробникам та їхній вплив на доступ українських товарів на європейські ринки. Актуальним темою переговорів є також доступ українських енергетичних компаній на європейські ринки.

Представник генерального директората «Торгівля» Єврокомісії Ф.Куїссон підкреслив, що ЄС цікавлять не стільки митні тарифи, скільки європейські фітосанітарні норми. «Найбільш проблематичним у наших переговорах з Україною є приєднання цієї країни до стандартів ЄС. Тут ми неактивно просуваємося, бо це складний процес», - відмітив він [11]. Представник Євросоюзу також додав, що українська сторона має бути зацікавлена прибрати всі митні бар'єри, адже на великий європейський ринок зараз завозиться лише 1% товарів з України, а імпорт з Євросоюзу в Україні, навіть за існуючих митних тарифів, складає 30% і «коштуватиме» Україні 5% бюджетних надходжень [5].

Для української сторони найбільш дискусійними залишаються чутливі для України пункти, пов'язані з квотами на сільгосппродукцію і транспортні перевезення, які займають левову частку в експорті України [6].

За словами прем'єр-міністра України Миколи Азарова, через введення досить низьких квот на експорт до ЄС української сільськогосподарської продукції - на пшеницю - близько 20 тисяч тонн, на м'ясо свинини - 1,5 тисяч тонн, на м'ясо птиці - 1 тисяч тонн, «європейський ринок практично залишається закритим для України».

Виходом із ситуації, на думку прем'єр-міністра, є компромісне рішення, яке базувалося б на поетапному, протягом 10 років, збільшення квот на українське продовольство з поступовим виходом на торгівлю без обмежень і вилучень [5].

Список використаної літератури:

1. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб./ В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко; за ред. Л.В.Губерського. – К.: Знання, 2009. – 751 с. – (Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка 65 років).
2. <http://economics.unian.net/ukr/detail/82785>
3. <http://iformatsiya.ru/tab1/21-rabochaya-sila-stran-mira-2009.html>
4. <http://old.niss.gov.ua/Monitor/November/9.htm>
5. <http://www.epravda.com.ua/news/2011/03/21/278061/>
6. <http://www.epravda.com.ua/news/2011/03/29/279937/>
7. <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=2943>
8. <http://www.minagro.gov.ua/page/?3902>
9. <http://www.obzorzarplat.com.ua/average-wage-kiev-2010/>
10. http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
11. <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/ek-peregovory-o-zone-svobodnoy-torgovli-mezhdu-ukrainoy-28102010161500>
12. <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/v-bryussele-4-aprelya-sostoyatsya-peregovory-ukraina-es-po-soglasheniyu-02042011161300>
13. <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/indicators/>
14. http://www.ukrstat.gov.ua/ueplac.kiev.ua/downloads/2009-04-09/horizontal_darius_ukrss.ppt
15. www.biznes.od.ua/files/Zona_svobod_torgovli.doc